

Előfizetési árak:

A kiadóhivatalban átveve:	
Egész évre . . .	8 frt — kr.
Negyedévre . . .	2 „ — „
Helyben házhoz hordva:	
Egész évre . . .	10 frt — kr.
Negyedévre . . .	2 frt 50 kr.
Videkre postán szállítva:	
Egész évre . . .	12 frt — kr.
Negyedévre . . .	3 „ — „

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP.

Megjelenik minden nap a hétfőn és ünnep utáni napok kivételével.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Apáczai n. 3. sz.

A szerkesztőség kéziratok visszaadására vagy megőrzésére nem vállalkozik.

Előfizetések és hirdetések a kiadóhivatalhoz intézendők.

Egyes szám ára 4 kr.

NAGYVÁRAD, augusztus 18.

Hazafiatlan szászok.

Háromszor ütötték arczul a brassói szászok a város falai között az 1000—2000 magyar tüzoltó vendéget a vendégszeretet érve alatt.

Először az Árpád szoborhoz vezető ut padjait a magyarokat gyalázó kifejezésekkel tele firkálták valami neveletlen szász sihederek. Jelentés tétetett róla magyarok részéről. A hatóság számba sem vette. Nem kutatta ki a tetteseket. Valószínűleg örült a tett elkövetésének, hiszen azelőtt mondotta ki a kommunitás hazafiatlan testülete, hogy Árpád szobrát gondozásba nem veszi, a rongálásért felelősséget nem vállal. Kapóra jött, úgy látszik és örömet okozott a hatóságnak, hogy a sihederek az ő malmára hajtják a vizet.

Másodszor a magyar helynevek elferdítésével, germanizálásával ütötték arczul a vendégeket, kiket arra kényszerítettek, hogy a törvényellenesen kiállított német táblák alatt tegyék meg a felvonulásokat. A brassói szász rendőrség ezzel a tétével a király által szentesített törvényt szegte meg, úgy látszik öntudatosan, sértő szándékkal, arczul ütötte az egész nemzet közérzetét és a magyar törvényhozást.

E törvénytelen cselekedettel tüzetesen foglalkoznak a lapok. Egyhangulag csúfolkozva kérdik, hogy nem akadt a vendégek között senki, a ki ez ellen szavát felemelje? Igaza van a lapoknak. Nem csupán a szót kellett volna itt felemelni, hanem felemelni a meggermanizált táblát és nyelestül a hátához verni a törvény-

telenség és botrány értelmi szerzőinek, a szász rendezőségnek.

U y, de a magyar tüzoltóság a lovagias nemzet fiaiból, komoly tanácskozással gyűlt össze és nem a szász rendezőség törvénytelenégeinek és idétlen botrányhajhászásának tovább fűzésére.

A magyar tüzoltók megelégedtek azzal, hogy fölkeresték a törvény legfőbb őrét, a főispánt, hogy a sérelemért orvoslást keressenek. A főispán azonban eltűnt a városból. Többet nem tehettek. Hiszen a cselekmény az alispánnak, a polgármesternek, mint a magyar törvények felelős örökének tudatával, beleegyezésével és jóváhagyásával történt.

A törvényteleniséget tehát maguk előtt a tett elkövetői előtt, hiába való lett volna panaszkodni.

Különben is a szász gyűlöli a magyart. E gyűlöletének bántó és kisebbitő kifejezésekkel adott kifejezést Földvár monografiának a nagy időkről szóló részében.

A polgármesterről tudjuk, hogy az ő uralma alatt tagadták meg a városatyák az Árpád-szobor gondozását. Volt ott azonban a törvénynek egy hivatott őre és magyarzója, Lindner Gusztáv, a kolozsvári egyetemen a magyar közjog tanára. Ő felesküdt nem csak a törvény megtartására, hanem arra is, hogy ezt helyesen fogja magyarázni, hogy annak mindig és mindenfelé érvény szereztessek. Neki esküjéből kifolyó kötelessége lett volna szász »testvéreit« idejekorán figyelmeztetni a német feliratu táblákkal elkövetett törvénytetenségre és befolyást gyakorolni arra, hogy azok már az első pillanatban korigáltassanak. Lindner Gusztáv nem csak nem cselekedte ezt, hanem tetézte a hibát

azzal, hogy mint a magyar állam tanára, mindenütt megtagadta a magyar nyelv használatát.

Harmadik arczulütése a magyar tüzoltó vendégeknek a szász házigazdák részéről az volt, hogy a banketten megvették a magyar állam nyelvét s tüntetőleg németül díkezióztak.

Itt is kifejezésre juttatták a magyarok elégedetlenségüket, annyira, a mennyire azt a lovagias érzület korlátain belül tenni módjukban volt. Hogy a durva érzésű szász emberség ezt nem akarta megérteni és megérezni, ez már nem az idesereglett vendégek hibája, a kik utóvégre is nem a felnőttek oktatására jöttek ide messze földéről, hanem ide fáradtak azért, hogy komoly országos dolgok felől tanácskozzanak.

Annál rosszabb a lovagiasság hiányának a szászok részéről ez a megnyilatkozása azért, mert mindenki tudja, hogy a díkeziók Lindner Gusztávtól kezdve mind tudtak magyarul és tudomással bírnak a magyarok ama gyöngéd vonásáról is, hogy ha körükbe egy idegen ajku vendég kerül, annak kedvére a társaság összes magyarja azon a nyelven beszél. Viszont a vendégjognál Brassóban a szászok is kötelesek lettek volna a magyar nyelvet használni, annál inkább, mert az államnak hivatalos nyelve s a kongresszusnak is hivatalos nyelve vala.

Ismertetve a tényállást minden oldalról, az ily tulkapások gyökeres orvoslásáról kell gondolkodni.

Statisztikai adatok mutatják, hogy Brassóban a magyar elem többségben van. A magyarok tartanak össze ott az Árpád szobra alatt, mint elődeink, midőn

A „TISZÁNTÚL“ TÁRCZÁJA.

Spiritismus a vadaknál.¹⁾

A vad törzseknél, legrégibb kor óta feltalálhatjuk a halottidézés nyomait. Ámde a halott idézés nem járt magában. Össze volt kötve a bűbájosságnak, varázslásnak és a babona egyéb nemeinek használatával. Eme mesterségeket a pogány világ is mint titkos művészeteket ismerte s épen azért nem gyakorolták azokat egyesek és általánosan, hanem legtöbb helyen külön osztályra bízták. A természet gyermeke különben is hajlandó a test és szeme előnyeivel dusan fölruházott, avagy ezektől kivrívóan megfosztott emberben égi küldöttet látni. Mennyivel erősebb teszi ezt a hitet, ha a szükséges szellemi tulajdonokat tanulás, hosszas előkészület által szerzik meg azok, kik azután különálló osztályt képezve arra lesznek hivatva, hogy rendszeresen üzzék a bűbájolást, varázslást, a halottakkal való közlekedést, mint az ázsiai samánok²⁾ s a kik ezektől csak nevükben különböznek, az amerikai bűbájosok és kuruizók, a brazíliai paják, az afrikai és ausztráliai

boszorkánymesterek, a finnek és lappok varázslói.³⁾

»A bűbájosok vagyis samánok azt hirdetik magukról, hogy az ő lelkük álmukban vagy aléltágukban hatalmas szellemekkel értekezik, megtudja a betegség okát, megjósolja a jövőt, kipurancsolja a lelkeket az ellenségből, ártalmatlanná tehet mindenkit.«⁴⁾ Ez eredményeket tekintve nem csoda hát, ha Wundt hivatkozik arra a hasonlóságra, mely a samánok és az újabb szellemidézés médiumai között van.⁵⁾ Schneider becsüli a samánokban és a mostani médiumok fölött előnyüknek mondja azt, hogy készülnek hivatalukra és ennek minden egyes tennivalójára.⁶⁾

Emez előkészület abból áll, hogy a kiválasztott jelöltek magányba vonulnak, böjtölés és önmegtartóztatás, sanyargatás által testüket elerőtlenítik, a mit tudvalevőleg alkalmasabbakká teszi őket önkívületi állapotokra és káprázatok befogadására. Egész éjjeleket töltenek sirok felett, megtanulják a varázsitalok és kenőcsök előállítását, melyek légyölő galócza és más mérges növények nedvéből, varangy és póknak mérgéből készülnek. Más népeknél az ópium

használata, a dohány élvezete, másoknál megint a szemnek ki-és befelé forgatása, fényes gombnak nézése idézik elő az alvátási állapotát. Ha az így előkészített jelölt megjelenik a nyilvánosság előtt, reszket tekintetétől mindenki, a samánok testülete pedig gondoskodik arról, hogy külön védőszellemet adjanak neki, mert ez okvetlenül szükséges minden cselekedetnél. Majd hajmeresztő mutatványok között, melyek alatt a felavatandó szenved legtöbbet, varázsolóvá avatják a nép jelenlétében.⁷⁾

Görresnél⁸⁾ olvassuk kivonatossan Matjuskinnak, az északsarki expedícióban Wrangel báró utitársának egyik barátjához intézett levelét, mely ugy a samánok mesterségéről, mint a varázslás eredményéről megfélelő képet nyújt.

Az ördögjúrta (ördökgunyó) közepén, melybe egy öreg tunguz vezette be Matjuskint, ez rögtön felismerte a samánt, aki állati bőrből készült, hosszú bő ruházatában, mely szíjakkal, lánczokkal, csörgőkkel, vas- és rézdarabokkal volt teleaggatva, a lobogó tűz körül járt kimért, ütemszerű lépésekkel, varázsigéit mormolva. Duzzadt, sötétvörös arc, husszu, bozontos fekete haj, mely alól tüzes, vérben forgó két szem lövelt borzalmas tekintet. A samán jobbájában a varáz-dob, baljában megfeszített ij. Lassankint kialuszik a tűz, az izzó parázs titok-

¹⁾ Dr. Leonhard Schneider: Die Unsterblichkeitsidee im Glauben und in der Philosophie der Völker. Regensburg 1870. 465—495.

²⁾ Balbi-Czirbusz i. m. 533.

³⁾ Der Spiritismus. 24. lap.

⁴⁾ A szell. való újabb hit 121. lap.

⁵⁾ Lásd Pertynél i. m. 223. és kk. 272. és kk. lapok.

⁶⁾ Die christliche Mystik. Regensburg. 1897. III. 537. k.

⁷⁾ Dr. Wolkenberg Alajos Spiritismus cz. művéből.
⁸⁾ A samán szót Schneider (i. m. 23. l. j.) tunguz eredetűnek mondja, mások másként vélekednek. Lásd Balbi-Czirbusz: Egyetemes földrajz I. 534.

e hazát elfoglalták. Kössenek szerződést arra, hogy a nemzeti érdekeket megvédelmezzék. Kérjék meg a kormányt küldöttiségileg, hogy egy magyar érzelmi, erőfeszítés nevezzen ki. Az alispáni, polgármesteri állásokat magyar érzelmi erőfeszítés egyénével kell a legközelebbi választáskor betölteni. A városi törvényhatóság magyar tagjai tartásának össze. A magyarok mintaszerű fellépéssel jelöljék meg a szászoknak a hazafias irányt s fegyvellemmel és jó példával vezessék őket be a törvényesség sánczaiba, térítsék a hazafias érzés ösvényére az elkábitott, hazafias erkölcsiben megrontott szász cseppseget.

Bittó István főrendiházi tag.

A multak politikai küzdelmeinek egy teljesen félrevonult nagyságáról beszél a hivatalos lap tegnapi száma a következőkben:

A főrendiház szervezetének módosításáról szóló 1885. VII. törvény-cikk 5. §-a alapján, magyar minisztertanácsom előterjesztésére, Bittó István belső titkos tanácsosomat és volt magyar miniszterelnökömet élet-hossziglan a főrendiház tagjává kinevezem.

Kelt Radmerben, 1899. évi aug. hó 7-én.

FERENCZ JÓZSEF, s. k.

Szell Kálmán s. k.

Az 1861. és 1865-iki országgyűléseken a szigetvári kerületet képviselte Bittó, midőn ott 1869-ben megbukott, Abrudbányán választották meg. Nem annyira szónoki tehetsége által tűnt ki, mint ügyessége és munkássága által, melyek megnyerték részére Deák bizalmát. Az országgyűlésnek alelnöke, a pénzügyi bizottságnak, majd az 1870-iki magyar delegációnak elnöke volt. Horváth Boldizsár visszalépése után Andrássy reá bízta az igazságügyi tárczát és ezt Lónyay

alatt is 1872. őszéig megtartotta. Ezen időbe esik az új igazságügyi szervezet életbeléptetése, a királyi kinevezéstől függő bírák kinevezése. Lónyay kabinetjéből Bittó még annak bukása előtt kilépett és 1872 októberben a ház elnökének választották. A rövid életű Szilágyi-miniszterium után 1874. márciusban megbízatást nyert miniszteriumot alakítani. Ez volt az utolsó kísérlet tisztán a Deák-párt alapján képezni kormányt és annál nehezebben sikerült, mert magában a pártban nagy töredék követte Lónyayt, más meg Sennyeyt. Bittó feladatát csak az könnyítette meg, hogy pénzügyminiszternek sikerült megnyernie Ghyczy Kálmánt. Ekkor történtek komoly kísérletek a pénzügyek rendezésére. Mikor Tisza 1875. febr. 3-án kijelentette a közjogi alap elismerését és ezáltal a pártok új alakulása kezdődött, Bittó visszalépett. Azóta mint képviselő és midőn nem nyert mandátumot, mint magánember él. Ő az egyetlen volt miniszterelnök, ki nyíltan az ellenzékhez csatlakozott.

A felekezeti kongrua.

A nem katolikus lelkészek jövedelmének kiegészítéséről szóló 1898. XIV. t.-cz. folyó évi január 1-én lépett hatályba s a kultuszminiszterium idejekorán megtette a szükséges intézkedéseket, hogy a megállapítandó jövedelmi kiegészítések még ez évben folyósíthatók legyenek. Az illető felekezetek azonban a jövedelmi összeírásokat igen lassu menetben eszközölték, úgy, hogy a szükségletet mindeddig nem lehetett pontosan megállapítani. A kultuszminiszter mult évi október havában kiadott rendelete értelmében ez év július végéig a legtöbb jövedelmi bevallás részint a kultuszminiszteriumnál, részint az illető felekezeti főhatóságoknál benyújtott, de ez utóbbiak legnagyobb része még nem fejezte be a jövedelmi bevallások felülvizsgálását. Mint a Pester Lloyd írja, eddig a miniszteriumba csak a református lelkészek bevallásai érkeztek be teljesen, az ágostai hitvallásnak bevallásai közül a dunántúli egyházkerület jövedelmi bevallásai felülvizsgálat alatt vannak, a többi kerületekből azonban azok még nem terjesztettek föl. Az

erdélyi szászok jövedelmi kiegészítésre nem tartanak igényt. Az unitáriusok közül tizenegy lelkész jelentkezett, kinek vallomásai már felülvizsgáltattak. A görög keleti szerbek közül a verseczi egyházmegyéből két kérvény érkezett, ellenben a bácsi egyházmegye nem veszi igénybe a jövedelem kiegészítést. A görög keleti románok az összes egyházmegyékben igénybe veszik a jövedelem kiegészítést, de eddig egy kérvény sem érkezett a kultuszminiszteriumba. A zsidóktól csak hét haladóparti rabbi kérvénye érkezett a miniszteriumba, az orthodoxok ellenben nem veszik igénybe a kongrua-kiegészítést.

A kiegyezés válsága.

A mi politikusaink nyugodtan hüselnek a világ különböző nyaraló helyein és mi valóban irigylenni tudjuk őket ezért a bámulatos nyugalmért.

Eddig az osztrák parlamenti válság csak a gazdasági kiegyezés elintézését akadályozta. Ezen segített a »formula«, de most már az ugynevezett pragmatikai közös ügyek elintézése van veszélyben. Mert most már kétségtelen, hogy az osztrák ellenzék, ha a reichsrathot összehívják, még csak a delegációk megvalósítását sem fogja megengedni.

Midőn ilyen súlyos közjogi bonyodalmak vannak kilátásban, sőt már nem is kilátásban, hanem küszöbön, akkor az összes politikai tényezőknek, a kormánynak, a pártok vezéreinek, a képviselőknek helyeiken kell lenniök, hogy a válság őket készületlenül ne találja. Hogy megkeressék és megtalálják azt az egyedüli helyes utat, a mely az országot a készülő bonyodalmaktól az alkotmány épségének legkisebb sérelme nélkül kereseti. Fel kell világosítaniok és irányítaniok a közvéleményt, mely az ország legbecsessebb javait látja kockán forogni és joggal bizalmatlankodik és nyugtalankodik.

Nem tehetünk róla, de irigyljük az osztrák németeket. Nem kutatjuk, hogy valódi vagy csak képzelt jogokért küzdenek, valódiak vagy képzeltek e sérelmeik. De látjuk, hogy ők küzdenek igazán és bátran. Az ő vezéreik mind ott vannak a helyeiken. A népért és a néppel küzdenek. A zászlóhoz hosszú esztendő alatt senki se lett hűtlen, apró politikai előnyökkel formulákkal ott senkit sem lehetett lekenyerezni. Hatalmi pozíció ott senkit meg nem ingatott. Az olyan jelszó — mint a monarchia nagyhatalmi állása — ott senkinek sem imponál.

Nálunk azonban mindenki alszik vagy nyaral.

És vannak, a kik ezt politikai érettségnek nevezik.

Most azonban alkotmányos jogainknak egész komplexuma forog kockán. Ezt talán csak nem fogja átaludni a nemzet, ha egy újabb »formulát« tesznek vánkosnak a feje alá?

Rulikovszky emlékezete.

— Halálának 50 éves fordulóján. —

Minden nemzet önmagát tiszteli meg, ha elhunyt nagyjaink emléke felett kegyelettel örködik, ha lerójjá háláját azok iránt, kik ki-magasló egyéniségük súlyát nem öncéljaikra használták fel, hanem letették a haza oltárára. Mennyivel több hálával tartozunk azoknak a nagy alakok emlékének, kik életüket, vérüket áldozták a haza szabadságának, függetlenségének s vértanúi halált szenvedtek a hazáért.

A kegyelet, hála soha nem múló cypruságával kell adóznunk azok emléke iránt, akiknek

zatos homályba von mindent, a samán földhöz veri magát. Vagy öt percz múlva, mely alatt a samán mozdulatlanul fekszik, tompa, elfojtott kiáltáshoz hasonló nyögés szakad fel kebléből. Miközben a tűz ujjlobogást kap, a samán felugrik, földre eresztett ijára támasztja homlokát és előbb lassan, majd mind gyorsabban futni kezd az ij körül. Majd megáll a szédülésnek legkisebb jele nélkül, kezeivel különféle alakokat rajzol a levegőbe, dobját veszi, azon dallomot ver ki, ugrál lassan, majd mind gyorsabban, miközben egész teste csodálatosan mozog és vonaglik. Fejének mozgása mint a zsinen körülforgatott golyóé. Mozgása közben folytonosan szivja pipájából a legerősebb cserkesz dohányt és időről időre néhány korty pálinkát hajt fel. Aztán megint összeesik, mereven és élettelenül fekszik, két ember hozzáugrik és feje felett két kést fen össze, mire magához tér és mialatt görcsösen vonaglik, újból hallatja kínos nyöszörgését. Most talpra állítják; alakja utálatos, szemei kidülledtek, arcza vérvörös, csak kis reszketés árulja el, hogy él. Végre ébredni látszik; jobbjával ijára támaszkodik, baljával dobját forgatja feje körül gyorsan, majd leteszi azt. Ez a jel, hogy teljesen átszellemült és kérdezősködni lehetett tőle.

»Közeledtem hozzá, folytatja Matjuskin; mozdulatlanul, merev szemekkel, teljesen élettelen arczezal állott ott; sem kérdéseim, sem pedig rögtön és minden gondolkodás nélkül adott feleletei nem idéztek elő megmerevedett arcvonásaiban legkisebb változást sem... Ime néhány felelete lehetőleg szösz szerint:

- Meddig fog tartani utazásunk?
- Három évnél tovább.
- Lesz-e valami eredménye annak?
- Több, mint az otthonvalók reménylik.

— Egészségesek maradunk-e mindnyájan?

— Téged kivéve, de beteg te sem leszel. (Ez meglehetősen beteljesült; Matjuskin soká szenvedett ugyan egy vágásében, mely többszörös elfagyás után elmérgesedett, de komolyabb veszélyt nem okozott.)

Többek közt azt is kérdezte tőle Matjuskin, hogy van Anjou hadnagy, utitársa, kitől egy idő óta külön vált. A samán gondolkodás nélkül felelt:

— Három napi járásra van Balnetől; a Lénán iszonyu vihart állott ki s csak nagy nehezen menekült meg. (Ez csakugyan így volt.) Menyasszonyom nagy kék szeméről is beszélt... Sok felelete azonban olyan homályos, mondhatnám költői volt, hogy egyik tolmácsom sem volt képes azt nekem lefordítani...

»Midőn utánam a társaság kíváncsi tagjait mind kielégítette, ismét a földhöz vágta magát a samán és majdnem egy negyedóraig maradt a földön fekvé heves, rángatózások és belső görcsök között. Magyarázták nekem, hogy most az ördögök ismét kivonulnak belőle, amiért is rendes utjokon, a kéményen kívül az ajtót is kinyitották. Ugy látszik, a kivonulás sokkal könnyebben történt meg, mint bevonulásuk, mert ehhez több, mint négy óra kellett. Végre mindennek vége volt. A samán fölemelkedett, tekintete olyan volt, mint csodálatos, bámuló emberé, a ki mély álmából felébredve azt látja, hogy egy nagy társaság van körülötte... Különösen személynem vonta magára figyelmét... Hozzá fordulva, felvilágosítást kértem tőle egyes homályosabb kifejezéseire nézve. Csodálkozva nézett rám, miközben tagadólag rázta fejét, jelezvén, hogy efélékről sohasem hallott...¹

¹ Schneider: A szell. való újabb hit 40. 41. l.

nem ez a föld volt a mindentadó Haza s mégis mikor látták, hogy e szent föld szabadságát akarják letiporni zsoldos csapatok, a keblüket hevítő szent tűz melegétől áthatva a magyar szabadság védelméért szenvedtek vértanu halált.

Ilyen vértanu volt *Rulikovszky* Kázmér lengyel származású orosz dsidás százados. A magyar szabadság eltiporására hozták be e hazába s szabadság szeretete lángra gyúlt midőn látta, miként akarják billincsekbe verni a magyar szabadságot.

Ezelőtt egy félszázaddal kioltotta életét ott a Bóné-kuti sikon zsoldos fegyverek golyója. Elhantolták jeltelen sirba. De a honfiai kegyelet és hála új és új virágot ültetett hantjára már akkor is, mikor bűnnek tartották a hazafias érzelmek ápolását, legcsekélyebb megnyilatkozását.

A régi idők emberei sokat tudnak beszélni, mennyi üldözés, mennyi szenvedés árán rótták le lelkes honleányok és honfiak kegyeletüket a lengyel hős sirja iránt. A kényuralom bérenczei hány előkelő urnót botoztattak meg a legbrutálisabb módon azért, mert elvitték virágaikat a vértanu porladó csontjai fölé.

És új meg új virág jelezte mindennap a szívben élő kegyeletes hálát a vértanu iránt.

A szabadság feltüntekor ezek a lelkes honfiak méltóbb helyre vitték a vértanu-teteket s illő emléket helyeztek fölébe, tetején a már porbahullt lengyel sassal.

Oda zárandokolt el az évforduló napján a honfi szív, hogy lerőjja tiszteletét a vértanuság által szentelt hamvoknak s hogy lelkesedést merítsen, miként kell meghalni a szabadságért.

Az idők változók; nemzedékek pusztulnak s újak jönnek helyébe. A lelkesedés, hála hanyatlóban. Az utóbbi években már csak egy egyszerű iparos ember zárandokolt ki évenként koszorújával a hős sirhalmához.

És a polgárság érezte, hogy ez nem így van jól. Az ötven éves forduló felgyújtotta a hála lángját a szívekben. Megindult a mozgalom, hogy a félszázados fordulónál kegyelettel áldozzon a város közönsége a vértanu emlékének.

A város részvéte.

Nagyvárad város közönsége elhatározta, hogy ez év augusztus hó 28-án, kegyeletes ünnepélyt rendez *Rulikovszky* Kázmér sirjánál, amelybe bevonja a nagy közönséget, hogy méltóan nyilatkozzék meg a hálás emlékezet.

Koszorút helyez a sirra, hogy külsőleg is kifejezze azt a glóriát, amit a hős vértanuságával vont homloka köré.

Nem egy párt, egy osztály gyászünnepélye, de az egész városé legyen ez ünnep.

Az ünnep napja.

A vértanu halálának évfordulója ez évben hétfői napra esik. Ilyenkor sokkal nehezebb nagyobb szabású ünnepélyt rendezni.

A küzdelem korszakában élünk. Nagy a harez a mindennapi kenyérért. A polgárság nagy zöme hétfőn el van foglalva.

Ez okból az intéző körök megfelelőbbnek tartják, hogy a gyászünnepélyt az 50 éves forduló előtti napon, vasárnap tartsák meg.

Másnap, hétfőn a Szent László-templomban pedig nagy gyászmise lesz a vértanu lelki üdvéért.

A 48-as párt kegyelete.

A nagyvárad 48-as és függetlenségi párt akként akarja leróni kegyeletét a vértanu em-

léke iránt, hogy Nagyvárad városával részt vesz a gyászünnepély rendezésében.

A párt választmánya tegnap este *Szokoly* Tamás elnöke alatt népes értekezletet tartott az ünnepély tárgyában.

Az értekezleten kimondották, hogy az ünnepélyt f. évi augusztus hó 27-én tartják meg, délután.

Részvételre felkéri a párt az ipartestületet, a volt czéheket és társulatokat, a melyeknek meg van a lobogójuk, hogy az alatt vegyenek részt az ünnepélyen. A 48-as polgárság szintén zászló alatt tömegesen fog megjelenni.

Ezután megállapították az alább közlendő sorrendjét az ünnepélynek, a melyet egy küldöttség, *Szokoly* Tamás, *Beczky* Lajos és *Mokry* János tagokból, hozzájárulás végett ma fog bemutatni dr. *Bulyovszky* József polgármesternek.

Végül *Mokry* Józsefnek, ki évek hosszú sora óta hazafias kegyelettel ápolta a vértanu sirját, megleghangu jegyzőkönyvi köszönetet szavaztak.

A tervbe vett sorrend.

A 48-as párt a gyászünnepély sorrendjét a következőképp állapította meg:

Aug. 27-én, vasárnap délután fél 4 órakor gyülekezés a Szent László szobránál a Kispiacson.

Lobogók alatt kivonulás *Rulikovszky* sirjához.

Itt az ünnepély lefolyása következő lesz:

1. Az ev. ref. egyházi énekkar, egyesülve az iparos ifjak dalárdájával elénekli a *Szózatot*.

2. *Emlébeszéd*. Tartja *Sulyok* István ev. ref. lelkész.

3. Az egyesült dalárda elénekli a *Lengyel Hymnust*.

4. *Alkalmi költemény*. Irta *Sas* Ede; szavalja *Tompa* Kálmán, a kolozsvári szintársulat tagja.

5. *Apoltheozis*. Énekli az egyesült dalárda.

6. *Alkalmi költemény*. Szavalja az iparos ifjuság egy tagja.

7. *Szokoly* Tamás, a 48-as párt elnöke átadja a sirt a város polgármesterének.

8. Dr. *Bulyovszky* József polgármester a város gondozásába átveszi a sirt.

9. Az egyesült dalárda elénekli a *Hymnust*, mely alatt dr. *Bulyovszky* József polgármester a város koszorúját, *Szokoly* Tamás pedig a 48-as párt babérkoszorúját a sirra helyezik.

A város koszorúján a város színeit viselő szalag lesz, a 48-as párt koszorújának pedig egyik szalaga nemzeti, a másik lengyel színtű lesz.

A requiem.

Hétfőn, aug. 28-án reggel 9 órakor a Szent László-templomban nagy gyászmise lesz, a melyen a 48-as párt lobogóval, testületileg és a polgárság vesz részt.

A színház építése.

— A felügyelő-bizottság tanácskozása. —

A színház építésére felügyelő bizottság tegnap délután ülést tartott a fűtő és szellőztető készülékek berendezésére érkezett pályázatok tárgyában.

A pályázat eredményét már ismertettük, amely szerint *Keller* József vállalkozó ajánlata a legolcsóbb.

A bizottság azonban tudni akarta, hogy az ajánlat szerint elkészítendő fűtő és szellőz-

tető készülékek *üzem költsége* mennyi összeget igényel, hogy ehhez képest állapítsa meg, melyik a legolcsóbb. Az üzemköltségek kimutatására felhívta a bizottság a vállalkozókat.

E tárgyban ülésezett tegnap a bizottság. Dr. *Bulyovszky* József polgármester elnöke alatt jelen voltak: *Mezey* Mihály, *Komlóssy* József, *Rendes* Vilmos, *Dus* László, *Szokoly* Tamás, *Busch* Dávid, ifj. *Rimanóczy* Kálmán, dr. *Döry* Ferencz, *Sztarill* Ferencz, *Csordacsics* Ferencz és a *Fellner*-czég képviselőiben *Krubicza* József.

Busch Dávid főmérnök előadta, hogy a felszólított ajánlattevők közül csak kettő: *Keller* József és *Börting* C. küldtek be kimutatást az üzemköltségekre nézve. Ezek szerint *Keller* József a szükséges meleg előállítására garantirozza, miszerint egy szezonban 97,250 kilogramm szén elég lesz.

Börting C. szerint egy szezon alatti fűtésre 132,200 kilogramm szén szükséges. Ha a motor elmarad, a *Börting* ajánlata 500 frittal drágább, mint a *Keller*é.

Tehát a Keller ajánlata a legelőnyösebb, de ez sincs teljesen körülírva, miért is szükséges volna, hogy *Kellert* lehívják Budapestről s itt állapítsák meg vele a még szükséges kikötéseket s azonnal megköthetnék vele a szerződést. Irja alá továbbá az általa készített s *Fellner* által is megfelelőnek talált fűtési berendezés-terveket. Továbbá mondja ki a bizottság, hogy ha a szükséges meleg előállítására esetleges túlfűtés lesz és ezáltal a szerkezett el fog égni, tartozik a fűtőterületet megnagyobbítani, vagy átdolgozni. Szükséges a fűtő-test megállapítása: hány lesz a szinpadon s hány a nézőtér; nehogy később e tekintetben is kifogás legyen. *Keller* továbbá azt kívánja, hogy ha a fűtést garantirozza, az az ő kezében legyen. Egy gépkezelőt és egy napszámost kell alkalmaznia s ezért a város fizessen naponta 5 fritt. — Az összes munkálat 10,200 fritt, de *Keller* motor nélkül 9900 frittért hajlandó elkészíteni.

Ezután *Döry* Ferencz kérdést tesz, hogy miért van a szükséges szénmennyiségnél a két ajánlat között majdnem 40,000 kilogramm különbség?

Busch Dávid felvilágosításul kijelenti, hogy e nagy különbséget a kályha minősége okozza. *Keller* az ő patent rendszerét veszi irányadónul s erre nézve 3 évig garanciát is vállal, pedig 1 év elég arra, hogy megállapítsák annak tartósságát. A gépész és napszámosra nézve mondja ki a bizottság, hogy *Keller* ajánljon alkalmas embert, de azok a város ellenőrzése alatt álljanak s fizetésüket a város állapítsa meg egyezség útján. Mondja ki továbbá a bizottság, hogy ha szükségesnek találják, 10,200 frittért a motort is tartozik *Keller* előállítani s ha a géphajtáshoz a 2 $\frac{1}{2}$ lóerejű gázmotor nem elég, a nagyobb gépet tartozik berendezni; ha pedig több szén fog el, a többlet költség 5%-al tőkésítve levonásba jön a vállalkozótól.

A főmérnök javaslatát egész terjedelmében elfogadták s megbízták, hogy távirati úton kérje fel *Keller* József vállalkozót a személyes megjelenésre.

Ha aztán hajlandó a javaslat szerinti feltételeket elfogadni, kössék meg vele a szerződést.

Más tárgya nem volt az ülésnek.

UJDONSAGOK.

TAJÉKOZTATO.

Augusztus 23. és 24. Kereskedelmi kamarák kongresszusa.
Augusztus 27. Csonkatorony felavatása Nagyszalontán.
Augusztus 29, 30, 31. Vendéglősök kongresszusa.

* *Ő Felsége születésnapja*. Király *Ő Felsége* legmagasabb születésnapját nagy egyházi és katonai pompával ülték meg tegnap városunkban. Már a csütörtök esti disztakarodónál a középületek és sok magánház fel volt lobogóva. A tegnap reggeli záporosó teljesen el-

mosta a legszebb katonai ünnepélyt, a Bóné-kut melletti gyakorló-téren elmaradt a tábori mise s csupán a hajnali ébresztőt tartotta meg a katonai zenekar s zenével járták be a főbb utcákat. Reggel 8 órakor vonult ki egy disz-század a József-ezredből, zeneszóval a székes-egyházhoz, hova már ekkor sűrű egymásután-ban vonult ki a polgári előkelőség és a diszbe öltözött katona tisztek sokasága. Az ünnepélyes hálaadó istentiszteletet dr. *Schlauch* Lőrincz bibornok-püspök ur Ö Eminenciája végezte, *Zajnay* János, *Széchenyi* Jenő, *Bunyitay* Vincze, *Bognár* István és *Fetser* Antal kanonokok, *Kutsovsky* Lajos és *Nogely* István tb. kanonokok és a központi papság segédletével. Az első padsorokat *Beöthy* László főispán, *Szunyogh* Péter alispán, dr. *Bulyovszky* József polgármester és a többi hivatalok vezéregyéniségei, tisztkara, továbbá *Lovetto* altábornagy az összes törzs- és főtisztekkel foglalták el. A szent-mise után a katonaság bevonult a várba. Délben a József-ezred tisztkara a tiszti étke-zében adott nagy diszebédet. A 39. ezred a Rimanóczy szálló éttermében, a honvédség pe-dig az országúti tiszti étkezdében gyűltek össze diszebédre. A katonai csapatoknak egész nap pihenőjük volt. — Illő fénytel ünnepelte meg a király születésnapját Pecze-Szőllős közönsége is. Az istentiszteletet Te Deum előzte meg, melyen a községi előjáróság, a katonaság s a hívek tömegesen vettek részt.

Budapest, aug. 18. (Saj. tud. táv.) A király születésnapját a fővárosban nagy fénytel ülték meg. A hivatalos épüle-tek fel vannak lobogóva. A szokásos istentiszteleten a Mátyás templomban jelen volt a kormány s az előkelőségek. Az istentiszteleten *Vasary* Kolos herceg-primás czelebrált nagy segédlettel. A Vörösmarty a helyőrségnek tábori mise volt, melyen a tisztkar élén megjelent *Lobkovitz* hadtestparancsnok is s csapat-szemlélet tartott. Délután a miniszterelnöki palotában diszebéd volt, melyen a beteg miniszterelnököt *Lukács* pénzügyminisz-ter helyettesítette házigazdai tisztében. — A miniszterelnöki diszebédén jelen volt *Vasary* Kolos hercegprimás, az összes fővárosban időző miniszterek, kép-viselők, főrendiek, notabilitások. Az egyet-len pohárköszöntőt a helyettes házigazda *Lukács* pénzügyminiszter mondotta a királyra. Jellemezte azon hűséget és sze-retetet, melylyel a nép a királyhoz visel-tetik. A történeti multhban — ugymond — bármily magasra csaptak is a politi-kai viharok, mindig a trón volt azon szikla, melynek lábainál a zajgás meg-szelidült. A mi királyunk az uralkodók közt az, akit legjobban ékesítenek az uralkodói erények. Beszédét hosszantartó lelkes éljenzéssel fogadták.

Bécs, augusztus 18. A király szüle-tésnapja alkalmából ma reggel 24 ágyu-lövést sütöttek el és katonai zenekarok járták be a várost. A Schmelzen fényes diszszemle volt, a mely Ferencz Ferdinánd főherceg színe előtt folyt le Rainer Ottó és Ferdinánd Károly főherczegek, a hadügyminiszter, a tábornoki kar és nagy számu közönség jelenlétében. A szemle után Belopotoczky tábori vikárius ünnepi misét mondott. Valamennyi templomban délelőtti ünnepi istentisztelet volt. A házak fel vannak lobogóva. A katonai aka-démia és a kadétiskola végzett növen-

dékeit, mint minden évben, ünnepiesen fölavatták és megeskették.

Bécs, augusztus 18. A mai lapok külön cikkeiben méltatják Ö felsége szü-letésnapját és lelkes szavakkal adnak kifejezést az uralkodó iránt való szere-tetnek és tiszteletnek. A *Freundblatt* ezt írja: Ezen a napon a külföld újra meg-győződik róla, hogy felbonthatatlan és elpusztíthatatlan egységet alkotunk s hogy a monarchia dinasztikus alapja mély gyökeret vert mindenki szívében s olyan hatalmas gátat alkot, a melyen minden tulkapó extrém politikai áramlatnak erőt-lenül meg kell törnie. Az uralkodó iránt való rendületlen hűség, szeretet és tisz-telet az egész birodalomban és a kül-földben azt a reményt kelti, hogy az ausztriai népek viszályában is fölvirad valaha a béke napja. — A *Neues Wie-ner Tagblatt* kiemeli, hogy uralkodónknak az egész világ a békefejedelem jelzőt adja. — Hasonló szellemben írnak a többi lapok is. (Magy. Táv. Ir.)

* **Személyi hír.** *Mezey* Mihály kir. köz-jegyző, a nagyváradai önkéntes tűzoltó-egyesület főparancsnoka Brassóból, hol az országos tűz-oltó kongresszuson vett részt, Nagyváradra hazaérkezett. Az országos kongresszussal kap-csolatosan rendezett tűzoltó-versenyen *Mezey* Mihály volt a jury elnöke.

* **Kinevezés.** A m. kir. igazságügyminisz-ter *Nyisztor* Sándor aradi kir. járásbíróági joggyakornokot a tenkei kir. járásbíróshoz al-jegyzővé nevezte ki.

* **Uj leltár-biztos.** *Kágyi* Lajos városi fogalmazót a polgármester a leltár-biztosítási teendők végzésétől felmentette s mint fogalma-zót a kapitányi hivatalhoz osztotta be. Helyette a leltár-biztosítási teendőkkel *Tóth* Ferencz végzett tanítójelöltet bizta meg.

* **Bolcas Luczián és a miniszter.** *Bolcas* Luczián most tölti ki — mint már egy ízben megemlékeztünk róla — a szegedi államfogház-ban a párbajvétségért rá mért 2 hetet. Ha e büntetést kitölti, úgy ismét mehet a tört remé-nyek romjain külföldre iskoláit bevégezni, ok-levele azonban a kitiltó rendelet szerint nem fog nosztrifikáltatni. Ugy látszik azonban, hogy sokkal több csalódás érte a külföldön, mintsem még valamit is remélhetne a nagyhangú igére-tekből s azért minden eszközt megragad, hogy visszavonassa a vallás és közoktatásügyi m. kir. miniszterrel a kitiltó rendeletet. Ő maga azon-ban nem fordul egyenesen a miniszterhez, ha-nem kerülő utakat használ. *Giglio Tos*, a turini diák-kongresszus volt elnöke által ugyanis levelet íratott *Wlassics* miniszterhez, hogy kegyel-mezzen meg neki és vonja vissza a kitiltó ren-deletet.

* **Beiratás.** A budapesti m. kir. állami felső ipariskolánál (VIII. Népszínház-utca 8. szám) az 1899—900. iskolai évre a beira-tások f. évi szeptember hó 1-től 5-ig tartanak.

* **A közös hadsereg s a himnusz.** Nagyon ritka az olyan jelenet, a mely tegnap este Szegeden történt. A 46. gyalogezred zenakara egyik vendéglő nagy kerthelyiségében zsufolt asztalok mellett muzsikált. *Egyik törzstiszt parancsára a zenekar egyszerre a Rákóczy-indulót s a Himnust játszotta el*, a melyet állva végighallgatott a közönséggel együtt a tisztkar és tüntetően megújraza a magyar nemzeti imádságot. A szokatlan ováció való-sággal meghatotta közönséget.

* **Uj hadnagyok és tiszthelyettesek.** Teg-nap Ö Felsége születése napján jelent meg a királyi kézirat, a melylyel a Ludovika Akadémia végzett növendékei nevezettek ki hadnagyokká, illetve tiszthelyettesekké s osztattak be a hon-véd ezrekbe. A két legkiválóbb eredménnyel végzett ifjut: *Tombor* Jenőt (Nyitrára) és *Röder* Vilmost (Sopronba) hadnagyokká nevezte k Ö Felsége, a többiek pedig tiszthelyettesekké lettek. A nagyváradai 4. honvéd gyalogezredhez tiszthelyettesekké kinevezettek: *Magyar* Nán-dor (2. zászlóalj), *Szilágyi* István (2 zászlóalj), és *Géczy* József (1. zászlóalj). A Nagyváradon állomásozó 2. honvéd huszárezredhez pedig gróf *Waldeck* Frigyes nevezetett ki tiszthelyettesé.

* **Zarándoklat.** Az Esztergom-egyház-megyei főmagasságu főpásztor által 1884. évben kizárólag a budapesti Szent-Ferencziek számára engedélyezett búcsumenet Nagy-Mária-Czellbe f. évi szemtembor hó 5-én reggel indul a budapesti nyugati pályaudvarról Pozsony-Marc-hegy-Bécsen át külön vonaton. A zarándoklat-ban mint ezelőtt: magyar, német és tót ajku hívek vehetnek részt, külön-külön egy lelkiatya vezetése alatt. A búcsumenet Kisasszony ünne-pére rendeztetik és hét napon át tart. Hogy a hívek Nagy-Mária-Czellben ájtatosságukat nyu-godtabban és buzgóbban végezhesék, a zarándoklat két egész napot tölt a kegyhelyen. A zarándoklat Lilienfeldig vasuton, onnét pedig a Sz.-Anna hegyen át gyalog és kocsikon történik. Vasuti menetjegyek ára oda és vissza:

	II. oszt.	III. oszt.
Budapestről	16 frt 50 kr.	10 frt 80 kr.
Váczról	15 » 50 »	10 » 20 »
Nagy-Marosról	15 » 20 »	9 » 80 »
Szobról	14 » 80 »	9 » 50 »
Párkány-Nána	14 » — »	9 » — »
Érsekújvár	12 » — »	7 » 50 »
Tótmegyer	11 » 90 »	7 » 40 »
Galántha	8 » 70 »	6 » — »
Pozsony	5 » 80 »	4 » 40 »

Kocsik Lilienfeldtől Nagy-Mária-Czellig és vissza: omnibusz 6 frt, ponyvákocsi 5 forint személyenkint. Az eddiginél magasabb kocii árt ez esetben a Mária-Czellben való két napi tartózkodás okozza. Kocsik csakis a vasuti menetjegy váltásakor rendelhetők, utközbeni rendelet már nem vehetünk figyelembe. A be-iratás- és menetjegy kiváltása a belvárosi szent-ferenczrendiek sekrestyéjében eszközölhető mindennap augusztus 10-ikétől bezárólag szept. 3-ikáig. Kívánatra programokat küld: Mészáros Kálmán, szt. Fer. r. atya. (Lakik: Budapest, IV. ker., Ferencziek zárdája.) Mészáros Kálmán, szt. Fer. r. hitszónok, a búcsumenet fővezetője és rendezője.

* **Hivatalos szaklap ingyen.** A magyar kereskedelmi muzeum heti lapja eddig is tar-talmazta a konzulátusok jelentéseinek kivonatát, külföldi árlejtési hirdetményeket s többi keres-kedőket és iparosokat érdeklő közleményt; mindezen közlemények azonban egyes esetekben oly későn jelenhettek meg, hogy az érdekeltek annak hasznát már nem vehették. A keres-kelemügyi m. kir. miniszterium ez okból szükségesnek találta, hogy f. é. szeptember 2-től kezdve »Kereskedelmi Muzeum, Konzuli Közlemények« czim alatt a magyar kereskedelmi muzeum kiadásában az »Oesterreich-ungarische Consular Correspondenz«-nek magyar nyelven szerkesztett oly kiadása jelenjen meg, hetenkint háromszor, mely tartalmazni fogja a cs. és kir. osztrák és magyar konzulátusok jelentéseinek kivonatait, a kereskedelmi muzeum képviselői-nek, ügynökeinek, levelezőinek és más tudósítóí-nak jelentéseit, a hazai és külföldi árlejtési hirdetéseket stb., szóval mindazon közleménye-ket, melyek a kereskedőkre és iparosokra kiváló fontossággal bírnak. E hivatalos kiadvány ingyen küldetik meg mindazoknak, kik ez iránti óhajukat a nagyváradai kereskedelmi és ipar-kamarához intézett levélben f. é. augusztus 24-ig kifejezik.

* **Egy betűért két pofon.** A budapesti büntető járásbírósa előtt ma egy hentes és egy koresmáros állott egymással szemben. Két hét előtt még a legjobb egyetértésben mulattak együtt és bi-

zonyára még ma is békében maradhattak volna egymástól, ha borozgatás közben szóba nem kerül a Dreyfus-pör.

— Na Kovács uram, szólt nekitüzesedve Klein Ignác koresmáros, én csak a' mondó vagyok, hogy a szegény Dreyfus ártatlan, mint a ma született gyermek és azt az átkozott borderót az antiszemiták hamisították. Nem is lehet arra bizonyítani semmit.

— Az ám, — felelt gunyosan a hentes, látszik hogy maga zsidó.

— Aztán miért?

— Miért? Hát csak azért, mert minden zsidó azt hiszi, hogy Dreyfus ártatlan, minden igaz keresztény pedig azt, hogy bűnös.

— Nem jól mondta maga ezt, mert a gazhoz nem passzol az az i betű.

A hentes erre már dühbe jött:

— No azt nem tudom, hogy passzol-e, vagy sem, de annyi bizonyos, hogy a tenyerem nagyon is oda passzol a maga bibisókos ábrázatához.

— A szót tett követte. A hentes jobbról is, balról is pofon teremtette a koresmárost, a ki a bírósághoz futott panasza. A bírő azonban fölmentette a vádlottat, mert ez kereken letagadta a két pofont. Mikor aztán a tárgyalóteremből távoztak, a hentes diadalmasan szólt:

— No lássa Náczi, ha nem is lehet bizonyítani, azért lehet valaki bűnös.

* **Elszámolás.** A f. hó 13-ikán tartott pecze-szölősi önk. tüzoltó-egyesület táncmulatása szépen sikerült. Bevétel volt 49 frt 40 krajczár, kiadás 22 frt 58 krajczár. A fennmaradt tiszta jövedelmet az egylet céljaira fordítják.

* **Dráma dióhéjban.** Egy nagy német lap rövid pár szóban közli ezt a hirt. Grác egyik postahivatalában ismeretlen okból tűz támadt. A tüzet sikerült hamar eloltani, de a besiető tüzoltók a szoba padozatán mégis halva találták a posta főnök fiatal leányát. A posta hivatal a napokban akarták revidiálni. A tűz okát nyomozzák.

* **Vadászat közben.** Mind nagyobb arányokat ölt azon szerencsétlenségek száma, a melyek vadászat közben — még a gyakorlott vadászt is — érik. Egy következményeiben szivrendítő esetről vesztünk most Zentáról hirt. Rezsny Aurél, a város közszereketben álló rendőrkapitánya, a kit élete virágában szakította ki hitvese karjai közül és apró gyermekei mellől a halál, szintén vadászat közben esett áldozatul egy szerencsétlen véletlennek. Kocsiról leszálltában akadt meg töltött fegyvere és a serétek testébe furódván, néhány órai kínok után halálát okozták. A »Nemzeti« balesetbiztosítási Részvénytársaság, amely intézetnél csak hetek előtt biztosította magát Rezsny 40.000 koronára, a kárjelentés vétele után rögtön kifizette a szomorúságba ejtett családnak a teljes biztosítási összeget. Most, amidőn annyi idegen elem furakodik minden téren országunkba, szinte jóleső érzéssel konstatáljuk, hogy a »Nemzeti« az az intézet, amely előzékeny eljárásával a közönség bizalmát maga felé vonzza. Csak a közelmúltban volt alkalmunk Szentmiklóssy Kálmán miskolci árvaszéki ülnöknek és Vauvert Nils tordai czellulose-gyárigazgatónak a Rezsny esetéhez csaknem teljesen hasonló szerencsétlenségénél (a mely esetekben a »Nemzeti« 36.900 koronát fizetett ki) meggyőződünk, hogy a »Nemzeti« mint elsőrangú magyar intézet fényesen igazolja a belé helyezett bizalmat.

* **Szerencsétlenség lögyakorlat közben.** A magdeburgi tüzer ezred lögyakorlatán komoly szerencsétlenség történt. A kiadott parancs szerint 15 ccentiméteres gránátokkal lövöldöztek egy ideiglenes erődre a tüzerek. A szerencsétlenség mindjárt az első lövések alatt történt. Az óriási gránát alig reptült ki az ágyu csőből, körülbelül torony magasságig emelkedve szétrobbant s darabjai, mint a jégeső hullottak szanaszét. A nagy erővel levágódó darabok különösen négy tüzért sértettek meg súlyosan, a többi sebesülés egészen könnyű. A tisztek elismerésüket fejezték ki a legénységnek e szerencsétlenség alatt tanúsított hidegvérűségéért.

Derűre boru.

Egy zivataros őszi estén történt — amint most Várad-Velenczén beszélik — hogy Mayer Fáni varróleány elkésvé sietett haza a munkából. Csúrron vizes lett, mire a szurok sötétségben belépett a kapu bejárás alá. Amint a fal mentén végig tapogatózott, egy valami mozgó tömegbe botlott bele.

Ijedtében segítségért akart kiáltani, de az a sötét alak felegyenesedett s oly szépen tudott rimázkodni s oly szivrehatóan tudta elmondani élettörténetét, hogy a leány szíve megesett rajta. Euni adott a szegény foglalkozás nélküli elkényszeredett boltos legénynek s néhány forintot is, míg helyet talál. Talált is helyet nem-sokára s mikor pár nap mulva bekopogtatott a varróleányhoz, hát az alig ösmert rá, úgy kiöltözködött. Nem is volt olyan elzüllött, sőt határozottan csinos alak volt Schwarcz Jakab s hálás is volt jötevője iránt.

Addig-addig járogatott a bolthajtásos kapu alá, a hol 5 egykor éllen, szomjan, rongyosan fetrengett, hogy gyöngéd viszony fejlődött ki köztük s Schwarcz Jakab elvette Mayer Fánit. A lakók csipős megjegyzéseket tettek, mikor a fiatal pár ugyanazon udvarban egy nagyobb lakásba költözködött és éltek maguknak csendesen, zajtalanul, mert a boldog családi életnek határozottan ez a legcsalhatatlanabb jele.

Hanem egyszer hogy, hogy nem, Schwarcz Jakab megittasult az örömtől s a régi életet kezdte elő.

Nap mint nap iszogatott, dolgát elhanyagolta s a családi boldogságba az ördög bujt belé. Hogy Schwarcz Jakab ezek után nem került ismét a kapu alá éhezni, nyomorogni, annak egyedüli oka az volt, hogy felesége két keze munkájával helyre pótolta, a mit neki kellett volna szerezni. Egyszer a napokban — mikor az a csuf hideg esős idő volt, Schwarcz Jakab dühös részegen került haza. Csakhamar hangos zenebona verte föl a kis lakás csendjét s a dolognak az lett a vége, hogy Mayer Fáni Jakab kegyetlen ütlegei elől az ablakon ugrott ki s egyenesen a kapu alá menekült s abban a zugban töltötte az éjszakát, a hol Schwarcz Jakab fetrengett pár évvel ezelőtti sárosan, piszkosan, rongyosan. Erről van most a szóbeszéd szélteben-hosszában Várad-Velenczén.

EGYESÜLETEK.

A belényesi kirándulás. A f. hó 20-án Belényesben a »Szigligeti Társaság« által tartandó felolvasó ülésen, továbbá a »Népnevelési Egyesület« és a »Biharmegyei Tankerületi Tanítótestület« közgyűlésén való részvételük Nagyváradról ezideig 60-an jelentették be. Ezuttal is figyelemztetjük a jelentkezőket, hogy Nagyváradról az indulás a ma délutáni (2 óra 40 perczkor induló) személyvonattal történik.

IRODALOM.

Két hasznos könyv. A társadalom minden osztályát, de főképp a gyáros, kereskedő és iparos-világot legközelebből érdeklő, két gyakorlati irányú könyv jelent meg a napokban. Az egyik a *Kereskedelmi Vegyészeti* című, ma már országsszerre előnyösen használt mű új, kétszeresen bővített és javított kiadása. A tetszetős kiállítású könyv 540 fejezetben tanítja meg az olvasót a gyakorlati vegyészeti hasznos tudományára. A kereskedelem, az ipar és a közszükséglet minden ágazata által naponta óriási mérvben igényelt összes gépek segítségével vegyi uton előállítható mindennemű készítmények, árucikkek előállításának hiteles és gyakorlatilag kipróbált leírását közli. A vények a legkiválóbb vegyészeti szaktekintélyek eredeti előírásai s nagyrészt olyanok, melyek eddig a szakkörök és gyárosok féltve őrzött titkát képezték. Hogy e nagyértékű gyűjtemény közkinccsé válik, a szerző érdeme, kinek a vegyészeti te-

rén előnyösen ösmert neve a szakszerű összeállításért kellő garantiát nyújt. A könyvet bárki, minden előképzettség nélkül használhatja s megszerzését mindenkinek, de különösen kereskedőknek és iparosainknak ajánljuk. Ára 1 frt 50 kr. A másik könyv, »Az illat- és szépitőszerek készítése« címet visel, ez főképp a hölgyeket érdekli. Ára 60 kr. Mindkét kiadmány megrendelhető a szerzőnél, Bacska M. Tivadarnál (Ujpest, István-utca 2. szám), de kapható az ország összes könyvkereskedéseiben is. Olvasóinknak ajánljuk, hogy a legközelebbi könyves boltban győződjenek meg e könyvek hasznosságáról.

Igazságszolgáltatás.

Dr. Tarnady István ügye. Nagy fel-tűnést keltett ez év január elején dr. Tarnady István czeglédi kir. közjegyzőhelyettesnek váratlan letartóztatása. A közjegyzőhelyettes elfogatása a nagybecskereki kir. törvényszék vizsgálóbírájának rendeletéből történt s Tarnady dr. erősen megvasalva szállították be a csendőrök a nagybecskereki törvényszék fogházába. A megindult bünyvizsgálat folyamán kiderült, hogy Tarnady dr. pénzügyi fogalmazói állásában Nagybecskereken számtalan okirathamisítást követett el, mint az adófelszólamlási bizottság elnöke. Megvesztegetettette magát s azután az egyes felek adóívét kijavíttatta olyképpen, hogy a fizetendő adó összegét jóval kevesebbnek írta be. De kiderült Tarnadyról még egyéb is. Hamisított absolutoriummal, hamisított diplomával és hamisított közjegyzői kamarai bejegyzéssel szerezte meg előbb a pénzügyi fogalmazói, majd pedig, — miután innen okirathamisításai, aktaeltűntetései és megvesztegethetősége miatt elcsapták, — kir. közjegyzőhelyettesi állást magának. A befejezett vizsgálat után a nagybecskereki kir. törvényszék vád alá helyezte a magáról megfélekezett embert és elrendelte ellenében a vizsgálati fogság fenntartását. Tarnady védője dr. Hets Ödön megfellebbezte úgy a vádhatározatot, mint a vizsgálati fogságot elrendelő kir. törvényszéki végzést. A szegedi kir. ítélőtáblán e hó folyamán referálják és tárgyalják Tarnady felebbezését.

S P O R T.

Br. Königsvarter-istáló győzelme. A most folyó budapesti nyári lóversenyek második napján a br. Königsvarter-istáló ismét szép győzelmet aratott. A nyári kísérleti verseny első díját, 10.000 koronát, 3 éves p. k. *Sandwich* nevű lova nyerte meg. A győztest Reeves S. idomította, Adams lovagolta s mindig vezetett, csak a tribünök előtt nyomult fel mellette gr. Andrassy Bohója s erős küzdelem után egy nyakhosszal első Sandwich.

SZINHAZ.

Heti műsor.

Szombat: *Carmen*.

d. u. Csókonszerzett völegény.
Vasárnap este *Utazás egy apa körül*.

Párisi élet.

Egy ünnepi operett előadás volt ma a szinkörben *Örley* Flórával mint Gabriella keztyüvarrónő, kár hogy ez éppen a Párisi élet cz. ócskasággal történt. A művésznőt a közönség

igen rokonszenvesen fogadta s a felvonás végén csokrokat kapott. Ude, friss hangját s finom elegáns játékát ez alkalommal is élvezték. *Nyárai Antal* (Fricke) hangjának használt *Reichenhall*, de nem a viczezeinek. A karzatnak nagyon kedvezett. *Leövei Leó* (Gondremarck), *Bónis Lajos* (Gardefen), kitűnő játékkal neveltették meg a közönséget. *Komlósi Emma* napraforgós kosztümjével, bájos megjelenésével és kupléival, *Korányi Frida* pedig levelének eléneklésével hatottak. Az előbbi egy diszes napraforgós koszorút is érdemelt ki.

A koszoru feladásoknál ismét ügyetlenkedtek. Legjobb volna a koszoruknak az orchesterből való feladását több fővárosi színház mintájára egészen mellőzni, mintsem hogy visszatetszést keltsen.

Géczy István új darabja.

Rövid pár év alatt már a negyedik darabbal próbál szerencsét *Géczy István* a magyar színpadon, a hol még mindig siker kísérte munkáit. Legutóbbi darabja elűt eddigi műveinek színterétől, a mennyiben már nem teljesen a népeletről van merítve, újabb munkája „*Az Anyaföld*” ismét a népeletről van véve és eredetileg *Blahánénak* készült, de az előadási jogát a Magyar Színház szerezte meg s ennek lesz a következő színi idényben egyik ujdonsága.

REGÉNY-CSARNOK.

NEM HIÁBA.

Írta: Neidegg, fordította: Szirtes.

80

Délután volt, vendéget nem vártak. A grófné azt ajánlotta, hogy tegyenek sétakocsizást a Duna partján. Az ajánlat általános tetszést aratott, csak a kocsis megválasztásában merült fel véleménykülönbség. Róza nagynője érdekében a landaui hintó mellett kardoskodott; Egon egészen elragadtatva a kilátástól, hogy pár óra hosszat imádottjával szemben ülhet, erőiesen pártolta nézetét.

— És hova akarod Mari kisasszonyt tenni? — kérdezte Leó.

— Őt itthon hagyjuk, — dönté el Róza. Sokkal okosabb, hogysem zavarni óhajta.

Leónak sehogysem tetszett a megoldás és szűkkeblűségéről morgott valamit. A kisasszony azonban, midőn tudomására hozták a délutáni kirándulást, elmaradását igen természetesen találta s abbéli örömeinek adott kifejezést, hogy ismét festhet a szabad természet után. Midőn a grófné a kocsira szállt, a társalgónő festő-ernyővel és festő-szekrényével fölfegyverkezve szintén utra készen állt és ama kirsch tölgyesportról beszélt, melyet le akar festeni. Kérdezősködött, vajjon nem óhajta-e a grófné Ganermann Mártának valami megbízást adni, a ki a kirsch szegények között a grófné adományait osztogatni szokta. Miután kívánságát meghallgatta, mosolygó ajakkal, könnyű léptekkel a Kirsch felé vezető gyalogösvényre sietett.

— Ritka kedves modora van e leánynak, — jegyzé meg a grófné, jóakaró tekintettel kisére őt.

— És csinos is, — tévé hozzá Egon vigyázatlanul, — azaz, hogy nem csunya, — javítá ki nyilatkozatát, midőn a hercegnő rosszaló pillantásával találkozott.

Leó ajkára harapott, hogy fel ne kaczagjon. Újra fölvetette a kérdést, vajjon nem jogtalanság-e, hogy el akarja Rózárt ragadni ettől a szegény legénytől, a ki annyira szereti őt, hogy vigan és habozás nélkül áldozatul hozza neki értelmét is.

Rodenau kisasszony mindenesetre egészen uri nő, — sietett unoka öcséje segítésére Leó.

— Meglehetősen tisztességes a kinézése, — vélekedett kicsinylőleg Róza; — a Ganermannok rettentően a szívéhez vannak nőve, mindig róluk beszél; nem volna-e jó Lujza néni, ha a tanítónak ajánlanád őt, ha már a doktor meg nem kaphatja?

— Köszönöm a biztatást, fiam. Magam iparkodjam-e tudni a gyöngyön, melyet nagynehezen feltaláltam? Olyan nincs.

— Eltekintve attól, hogy a kirsch iskolaháznak nagyon jó; — tette hozzá Leó, éppen nem barátságos tekintetet vetve hűgára.

— Nagyon jó lenne a ti pártatlan Józsefetek számára? Jól értettem-e? Nem hiszek füleimnek! — kiáltott fel Róza éles gunynyal.

— Nem akarsz megérteni, — viszonzá Leó bosszusan. Nem falusi tanítónénak való, habár József nagyon megérdemelné.

— Talán azt hiszed, hogy valami királyfi fogja megkérni?

— Az sem járna vele pórul.

— Te mindig jobban pártolod a keve t házasságokat! Ez onnan van, hogy nagyon sokat forgolódol mindenféle nép között. Pirongasd meg alaposan, Lujza néni!

— A kevert házasság nem égbekiáltó bűn, már ismételtlen mondtam neked, Róza, — folytatá Leó.

— Ő igen; nagyon tudom, hogy pártolod azokat, — kezdé Róza ingerülten.

— Azt nem teszem, mert igen ritka eseteket kivéve, balgaságnak is tartom.

— Te azt igazán megengeded? Csodálom.

— Tovább megyek; azt mondom, hogy az ilyen házasság jogtalanság lehet azon leánynyal szemben, a ki társadalmi köréből ily módon kiemelnek és magasabb körbe ültetnek át, melyben csak megaláztatások várnak rá. Ebben az esetben jobbnak és férfiasabbnak találom a hajlandóságot idejekorán elnyomni.

De ily módon önmaga ellen követhet el az ember jogtalanságot, — nyilatkozott Egon szokatlan komolysággal. — Mély érzelmeket mások kedvéért sohasem kellene elnyomni, legfeljebb akkor, ha avval önmagát alázná meg valaki, t. i. ha szerelmének tárgya méltatlan volna hozzá.

(Folyt. köv.)

A Dreyfus-ügy tárgyalása.

Páris, aug. 18. Panizzardi olasz katonai attasé táviratot küldött a Figarónak, a melyben megczáfolja azt az állítást, hogy Dreyfus letartóztatása idején Ressmann nagykövetnek jelentést küldött, a melyben állítólag azt mondta, hogy Schwarzkoppen érintkezésben áll Dreyfussal.

A tárgyalás.

Rennes, aug. 18. A tárgyaláson ma Mornard ügyvéd is megjelent. Reggel 1/2 7 órakor megnyitották az ülést és a terembe kísérték Dreyfust.

Picquart alezredes némi fölvilágosítást óhajt adni a Quenelli-ügyről, a melyről Roget tábornok tegnap beszélt.

Tiltakozik az ellen, hogy a bírák elé titkos iratokat terjesztett.

Roget (nyugtalankodva): Szót kérek elnök ur.

Elnök: Majd csak a tanu után tábornok ur

Picquart a Dreyfus-ügy iratairól szól, egyenkint kimutatva, hogy azok hamisítványok. 1899 óta a borderón kívül semmi bizonyíték se volt (minden szót megnyom) s csak Dreyfus elítélése után szaporodtak a titkos iratok. Mihelyt valamely szélhámos pénzt akart kicsikarni egy hírszerző irodától, — előállott, hogy tudja hol vannak a bizonyítékok. (Mozgás) Többet mondok: a hadügyminiszteriumból az elítélés után is tüntek el iratok, de senkise törődött már velük, mert nem Dreyfusról volt szó. Picquart elmondja, hogy miként jött Wallsyn gyanuba, kutatott életmódja után. A legrosz-

szabb információt kapta, hogy kártyás kék-mekkel találkozik s mégis Henry ezredes és Lauth őrnagy nem léptek fel ellene. Kijelenti, hogy minden kutatását fölbevalóinak Gonse, De Bois, Defre tábornokok jóváhagyásával tette. Elmondja, hogy Du Paty mindent elkövetett kisütni valamit Dreyfusra, de nem sikerült. Dupuy maga is bevallotta, hogy a diktálási jelenetnél nem reszkett Dreyfus keze. Picquart elmondja, hogy kutatásainak eredménye az volt, hogy szeptember 15-én ezt jelentette Gonse tábornoknak: Dreyfus ártatlant Figyelmeztette a helyzetnek veszedelmességére, ha saját jószágukból nem cselekszenek. Gonse tábornok ezt válaszolta: Ha ön erről senkinek semmit se szól, senki sem fog tudni semmit.

Picquart vallomása végén keserűen panaszkodik az ellene indított méltatlan hajszá miatt. Vallomása után Mercier, Roget, Picquart és Demange védő között volt rövid pár eszéd, mire a tárgyalást az elnök berekesztette.

Páris, augusztus 18. Az osztrák-magyar párisi nagykövet hivatalosan kijelenti, hogy Schneider ismeretes távirata hiteles.

Guérin és társai.

Páris, aug. 18. A Rue Chabrol környékén nőttön nő az izgatottság. Az antiszemita és naczionalisták tüntetéseire vezettek. Jakquey és Magne képviselők Waldeck-Rousseauval tárgyalva a szigorú rendszabályok felfüggesztését kérték, hogy újabb kísérletet tehesenek a Guérin-ügy elintézésére.

Páris, aug. 18. Az Intransigeant jelentése szerint Jakquey képviselő ma éjjel végleges megállapodásra jutott Guérinnel. Híre jár, hogy Guérin ma délben megadja magát, ellenkező esetben a házat ma este katonaság szállja meg.

Páris, aug. 18. Waldeck Rousseau kijelentette, hogy Guérin és társaival szemben nem fog erőszakot használni. A házat körül fogva fogják tartani mindaddig, míg föl nem adják s minden csoportosulást szétesztatnak.

TAVIRATOK.

Az orleansi herczeg Alcsuthon.

Budapest, aug. 18. (Saját tud. táv.) **Fülöp** orleansi herczeg nejével, Mária-Dorottya főhercegnővel ma reggel 6 óra 10 perczkor Kis-Jenőről Budapestre érkezett s rövid pihenő után 6 óra 50 perczkor a bécsi vonattal tovább utazott Alcsuthra. A hercegi párt *Libits* Adolf királyi tanácsos, jószágkormányzó kísérte.

Megbüntetett közuti.

Kolozsvár, aug. 18. (Saját tud. táv.) Ezelőtt 2 évvel Kolozsvárrt a király születésnapja alkalmából tartott ünnepségeken a közuti vasut 2 kocsiával elszabadult s a katonazenekart hátba kapva szétriesztotta, a zenekart kísérő 2 munkást pedig megölte. A társulatot e miatt pörbe fogták s a kir. törvényszék ma hozta meg nagy föltűnést keltő ítéletét, mely szerint *Reményi igazgatót egy évi*, a mozdonyvezetőt pedig 4 havi börtönre ítélte.

A német-francia háboru emléke.

Saint-Privat, augusztus 18. Vilmos császár az első gárdaezrednek Saint-Privat

mellett állított szobránál a következő beszédet mondta:

Komoly, magasztos emlékek fűződnek a mai ünnepnaphoz és erősebben dobogtatják meg szívünket. Első gyalogsági gárdaezredem, képviselve első százada, dicsőséges zászlók és sok régi bajtárs által, a kik egykor ezen a helyen küzdöttek és véreztek, ma leleplezte itt az elesett bajtársainak állított emléket. A leleplezés legfiatalabb ezredem és ugyyszólván az egész német hadsereg részvételével, a melyet a 16. hadtest csapatai képviselnek, megy végbe. Ez volt eddig csaknem az egyetlen ezred, a melynek ezen a vérrel áztatott helyen még nem volt emléke, holott teljes joga volt rá. Ámbár a történelem szorosán összefűzte házammal, ámbár a hercegek és királyok nevelésére van hivatva és igazi családi és házi ezrednek tekinthető, nagyatyám császári felsége még sem habozott egy pillanatig sem, hogy ezt a drága csapatot a haza javáért feláldozza. Hogyan küzdött és vérzett az ezred, hogyan váltotta be esküjét, hogyan érdemelte meg magatartásával a nagy császár dicséretét, szenvedéseivel és veszteségeivel könnyeit, azt a történelem tanítja. A zöld pázsit alatt nyugvó hőseinek állít emlékkövet az ezred és én, mint legidősebb bajtársa. Az emlékszobor alakja eltér a csatateri emlékek rendes alakjától. A vértezett arkangyal békés nyugalommal támaszkodik kardjára, a melyen az ezred büszke jelszava áll: »Semper talis«. Azt akarom tehát, hogy ennek az alaknak általános jelentősége is legyen. Ugy áll ezen a vérrel áztatott mezőn, mint őre az összes itt elesett derék katonáknak, úgy a francziáknak, mint a mieinknek, mert vitézül és hőiesen szálltak le dicsőséges sirjukba császárukért és hazájukért a franczia katonák is. És ha zászlaink, a hatalmasok, meghajlanak majd az ércszobor előtt és bánatosan suhognak kedves bajtársaink sirja fölött, lengjenek az ellenfelek sirja fölött is és sugják meg nekik, hogy bánatos tisztelettel emlékezünk meg a vitéz halottakról. Mély hálával eltelve és feltekintve a hadak urához, a ki nagy császárukat kegyelmesen vezette, gondoljuk el, hogy a legfőbb bíró körül összesereglett lelkei azoknak, a kik egykor heves tusában álltak szemben egymással ezen a mezőn, ma szintén örök istenbékében egyesülve tekintenek le ráink. (Magyar Táv. Ir.)

Földrengés Cilliben.

Budapest, aug. 18. (Saját tud. táv.) Tegnap d. u. 3 órakor erős moraj kíséretében öt másodpercig tartó földrengés volt érezhető. Négy órakor újból éreztek rövid ideig tartó lökést.

NYILTTER.*

Nyilatkozat.

Boldogult férjem, néhai **pacséri Rezsny Aurél**, Zenta város rendőrkapitánya, ki 1899. márczius 28-án a »Nemzeti« baleset biztosító részvénytársaságnál baleset ellen biztosította magát, 1899. aug. hó 3-án vadászat közben a fegyver véletlen elsülése folytán elhalálozván, a nevezett társaság a teljes biztosított összeget, azaz **40.000** koronát (negyvenezer koronát) nekem a kárjelentés vétele után rögtön kifizette.

* E rovat alatt közöltékért nem vállal felelősséget a szerk.

A »Nemzeti Baleset Biztosító Részvénytársaságnak« ezen gyors és méltányos eljárása folytán indítatva érzem magamat hálás köszönetemet nyilvánítni.

Zenta, 1899. augusztus hó 11-én.

őzv. pacséri Rezsny Aurélné
szül. Kunszabó Berta.

Dr. Hajdu Dezső,
ügyvéd.

Heiszler Ferencz,
gyógyszerész,
mint tanuk.

KÖZGAZDASÁG.

A trágya kezelése.

1. A telepen a különböző állati termék lehetőleg keverendő, hogy a trágya minél egyenletesebb legyen.
2. A kihordott trágyát a telepen el kell teregetni.
3. Hogy a trágya bomlását megakadályozzuk, a levegőtől kell azt leginkább védelmezni, ez legcélszerűbben a trágya letiprása által érhető el, ebből a célból a szarvasmarhát hetenként legalább egyszer a trágyára hajtjuk. Erre nézve célszerű a telepet 0.6—0.8 m falal és alkalmas korláttal körülvenni.
4. Ha a trágya felső rétege, különösen nyáron igen kiszárad, akkor a trágyalé kutból naponta, télen a szükséglet szerint meglocsolandó, a trágyalé-kut e célból szivattyúval legyen ellátva. Ha trágyalé nem volna készletben, a trágyát vízzel kell locsolni.
5. Trágyakonzerváló szerek alkalmazása.
 - a) Fejenként $\frac{1}{4}$ — $\frac{1}{2}$ kg. szuperfoszfátot vagy $\frac{1}{2}$ — $\frac{3}{4}$ kg. szuperfoszfát-gipszet kell már az istállóban a trágyára hinteni; főleg ha a talaj kötöttebb s a foszfát-trágyát meghálálja.
 - b) A lazább és kálit kívánó talaju gazdaságokban kálisókat, kaimitot vagy karnallitot kell a telepre hinteni és pedig egyszer kétszer minden számos marhára $\frac{3}{4}$ kg.-ot.
 - c) Igen jó hatású a trágya konzerválására annak földdel rétegenként való betakarása; meszet fatörmeléket stb. a trágyára hordani nem szabad.

A trágyát hetenként legalább egyszer kell földdel felhinteni.

d) Ahol tőzeg áll rendelkezésre, az még jobb konzerváló a földnél is és szalma helyett alomként is használható.

e) Hogy a trágyalé-kutban levő ganajlevet a veszteségektől megóvjuk, abba 100 liter lére $1\frac{1}{2}$ liter kénsavat öntünk.

A trágya használata.

1. Ha a trágya sokáig marad a telepen az erjedés következtében kevesedik és értékében is veszít, a salétromfogyasztó baktériumok következtében. Az ilyen trágya szalonnás lesz, nem jól teregethető és csomókat képez, melyek a talajban eltözegeződnek. A trágyát tehát idejében kell kihordani.
2. A trágyát merőleges metszetekben kell szekérre rakni, hogy az erősebben elkorhadt rész a felső résszel keveredjék és egyenletesen legyen teregethető.
3. A földön a trágyát mielőbb szét kell teregetni, mert ha a trágya halmokban áll a földön sokat veszít értékéből.
4. Ha az idő megengedi, az elhintett trágyát azonnal alá kell szántani.
5. Ha a gazdasági viszonyok vagy az időjárás a trágya azonnal való elteretését és alászántását nem engedik, akkor azt nagy fedélalaku parismákba rakjuk össze, árokkal vesszük körül és az ebből kikerülő földdel beföldjük; konzerváló szerek újbóli alkalmazása ajánlatos.
6. Végül a trágya olyan növények alá alkalmaztassék, melyek azt meghálálják.

Nagyváradai hetivásár.

Vásári árjegyzék a nagyváradai piacon 1899. aug. hó 15-ik napján tartott vásárbán eladott természetmennyek és élelmiszereknek.

Tiszta buza: 7.70—8.10. Kétszeres buza 6.—6.50. Rozs 5.60—5.90. Arpa 4.50—4.80. Zab 4.60—5.40. Tengeri: 4.90—5.10. Borsó 13.—. Lencse 14.—. Bab 5.80. Köleskása 10.50, Burgonya 1.60. 100 kiló lángliszt 15.—, zsemlyelisz 14.50, fehérkenyér liszt 13.80, barnakenyér liszt 12.50, széna fuvarral 1.80, szalma 50. Szalonna 53.—, 6 kiló zsúp-szalma —08, 150 dkg alom-szalma —03. 1 köbm. bükkfa 3.20, tölgyfa 3.—, cserfa 3.30. 100 kiló marhahús 48.—. Öntött gyertya 46.—. Lámpaolaj 44.—. 1 liter ó-bor —50. Új-bor —44. Pálinka —32, Szilva pálinka —85. Szesz 95.—. 1 mm. kőso 10.70. nyers fagyú 24.—. olvaszt. fagyú 32.—, szappan 25.—, mosott birka gyapju —.—, magyar gyapju —.—. Egy hektoliter ó-bor 34.—, új bor 26.—, mész 1.10, kemény faszén 1.70, puha faszén 1.50, kendernag 14.—. köles —.—, repce —.—, dió 16.—, mogyoró —.—, aszalt szilva —.—. Egy kilogramm savanyu káposzta —.—, szalonna 60, sertéshús 52, juh-hús 32, veres hagyma 8, fog-hagyma 24, bors 1.—, paprika 1.20, barnakenyér 10. Egy liter kőolaj 20, 1 mm. bükköny —.—, 1 mm. luczernamag —.—, 1 mm. lóhere —.—, 1 mm. burgondi —.—.

Forgalmi kimutatás 1899. évi aug. 15-ről. Tiszta buza körülbelül 2200 hltr, kétszeres buza 600 hltr, rozs 900 hltr, árpa 500 hlt, zab 400 hltr, tengeri 180 hltr, burgonya 900 hltr. Lábás jószágok: Hízott sertés mintegy 80 drb, félhízott 95, sovány 130, süldő 220, malacz 400, hízott marha 16, jármás ökör 380, fejős tehén 230, borju 200, bivaly 6, juh és kecske 38, ló 436.

Marha ártáblázat 1899. augusztus 15-ről. Egy pár első rendű jármás ökör 330—370, egy pár másodrendű jármás ökör 260—300, egy pár harmadrendű jármás ökör 140—240, 1 drb fejős tehén 55—110. 1 drb.vágó ökör 250 kgr. 70—92. 1 drb vágó tehén 150 kgr. 50—75, 1 drb. veres borju 10—18, 1 drb. fél éves borju 18—25, 1 drb egy éves borju 24—32, két éves borju 34—68. 1 drb hízott sertés 42—74, 1 pár fél éves 18—24, 1 pár egy éves sertés 30—42, 1 pár két éves serés 44—74, egy drb igás ló 70—130, 1 pár ökörbőr 16—21, 1 pár tehénbőr 12—16, 1 pár bojubőr 5—8, 1 pár lóbor 6—10.

Reich Jenő és Társa

Tőzsde jelentése.

— A »Tiszántul« eredeti távirata. —

Értéktőzsde.

Budapest, augusztus 18.

Az irányzat szilárd.

Oszták hitel	—	—	—	—	—	829.—
Magyar hitel	—	—	—	—	—	469.—
Allamvasut	—	—	—	—	—	763.—
Rimamurányi	—	—	—	—	—	544.—
Magyar jelzálog	—	—	—	—	—	244.50
Salgótarjáni	—	—	—	—	—	331.—
Wagon-kölesön	—	—	—	—	—	623.—
Villamosvasut	—	—	—	—	—	225.—
Magyar leszámítoló	—	—	—	—	—	353.25
Iparbank	—	—	—	—	—	104.25
Budapest közuti	—	—	—	—	—	404.50
Kereskedelmi	—	—	—	—	—	101.50
Délivasut	—	—	—	—	—	65.08

Határidők.

Budapest, augusztus 18.

Készaru buzában az irányzat szilárd volt, és 15,000, mm. forgalom mellett az árak — krral magasabban jegyeztettek.

Buza októberre	—	—	—	—	—	8.46
Buza áprilisra	—	—	—	—	—	8.72
Tengeri szept.	—	—	—	—	—	4.74
Rozs okt.	—	—	—	—	—	6.72
Zab okt.	—	—	—	—	—	5.24
Új tengeri	—	—	—	—	—	4.78
Káposzta, repce, aug.	—	—	—	—	—	12.10

Hivatalos árfolyamok

a budapesti áru- és értéktőzsdén 1899. augusztus 18-án

Magyar aranyáradék 4%	—	—	—	—	—	118.40
Magyar koronajáradék	—	—	—	—	—	94.40
Magyar vasuti kölesön aranyban $\frac{4}{100}$ %	—	—	—	—	—	120.75
Magyar vasuti kölesön ezüstben $\frac{21}{100}$ %	—	—	—	—	—	101.—
Magyar keletvasuti államkötvény 1876-ból	—	—	—	—	—	120.25

Magyar földterhermentesítési kötvény 4% — — —	94.50
Italmérési jog megváltási kötvény — — —	100.—
Horváth-szlavón földterhermentesítési kötvény — — —	96.—
Magyar nyereség-sorsjegy-kölesön — — —	161.50
Tiszaszabályozás és szegedi sorsjegyek kölesön — — —	140.—
Osztrák járadék papirban — — —	100.—
Osztrák járadék ezüstben — — —	100.—
Osztrák járadék aranyban — — —	118.50
Osztrák korona járadék — — —	99.75
Osztrák államsorsjegyek — — —	137.50
Osztrák magyar bankrészevény — — —	908.—
Magyar hitelbankrészevény — — —	396.25
Osztrák hitelintézeti részevény — — —	388.20
Párisi vista — — —	352.—
20 frankos arany (Napoleon d'or) — — —	9.56
Németbirodalmi márka — — —	58.90
London vista — — —	120.75
20 márkás arany — — —	11.76

Frasquita — — — — — Korányi Frida.
Mercedes — — — — — Komlósi Emma.
Katonák, polgárok, — nők, dohánygyári leányok, nép,
csempészek, espádák, alguazilok.

Helyárak: Alsó páholy 4 forint, felső páholy
3 forint. Támlásszék I—VIII. sorig 1 forint, IX—XI sorig
80 krajczár. Zártszék I., II. és III. sor 60 krajczár. Első
emelet. I. sor 50 krajczár, második sortól 40 krajczár
földszinti állóhely 40 krajczár. Katona- és diákjegy a föld-
szinten 30 krajczár. Közép karzat 80 krajczár. Oldal
karzat 20 krajczár.
Egy szinlap ára a pénztárnál 10 krajczár.

Kezdeté fél 8, vége 10 óra után.

Holnap vasárnap, augusztus hó 20-án
Délután 4 órakor. Fél helyárakkal.

CSÓKON SZERZETT VŐLEGÉNY
Énekes bohózat 3 felvonásban.

Este fél 8 órakor. Rendes helyárakkal:
UTAZÁS EGY APA KÖRÜL.
Operette 5 képben.

A szerkesztőért felelős:

Dr. VUCSKICS GYULA.

NAGYVÁRAD SZINKÖR.

Evadérlet 107. szám.
(Páratlan sz.)

Kisérlet 107. szám.
(Páratlan sz.)

Ma szombaton, augusztus hó 19-én,

a kolozsvári országos nemzeti színház személyzetével:

Uj jelmezekkel és díszletekkel

negyedszer:

CARMEN.

Opera 4 felvonásban, Merimée Prosper novel-
lája után írták: Meilhac és Halévy. Zenéjét
Bizet György.

SZEMÉLYEK:

Don José — — — — —	Mezei Mihály.
Escamillo — — — — —	Mányai Zs.
Le Dancaire — — — — —	Nyárai Antal.
Le Remodade — — — — —	Leövey Leo.
Zuniga — — — — —	Fehér József.
Morales — — — — —	Váradi M.
Lillas Pastia — — — — —	Török Károly
Carmen — — — — —	Székely Irén
Micaëla — — — — —	Wlassák Vilma.

M. kir. szab. Osztálysorsjáték főelárusítója a Biharmegyei takarékpénztár

ajánl sorsjegyeket a IV. sorsjáték 3-ik huzásához eredeti áron.

Huzás augusztus 23. és 24-én.

A nyereményeket a z o n n a l készpénzben fizetjük.

Sorsjegyeink kaphatók:

a Biharmegyei takarékpénztár üzlethelyiségében Kossuth-u.

Lukács Mór tőzsdéjében, Bémer-tér.

K. Frankl Mari tőzsdéjében, Nagypiacz-tér.

Weisz Ignáczné tőzsdéjében, Szent László-tér.

VASUTI MENETREND.

Érvényes 1899. évi május 1-től.

Ko lozsvár—Nagyvárad—Budapest.						Budapest—Nagyvárad—Kolozsvár.						Püspök-Ladány—Debrecen—Érmihályfalva.					
	Gy. v.	Gy. v.	Sz. v.	Sz. v.	V. v.		Gy. v.	Gy. v.	Sz. v.	Sz. v.	V. v.		Gy. v.	Sz. v.	Sz. v.	Sz. v.	T. v.
Kolozsvár ind.	11 01	5 23	7 00	6 13	—	Budapest ind.	9 15	1 55	5 45	8 30	—	P.-Ladány ind.	5 25	1 24	4 06	2 29	6 05
B.-Hunyad	12 20	6 40	8 37	7 55	—	Nagykátá	10 20	3 00	7 54	10 16	—	Debrecen	6 46	3 —	5 22	3 56	8 20
Csucsá	12 52	7 09	9 19	8 37	4 49	Szolnok	11 19	3 56	9 27	11 31	—	Érmihályfalva ér.	7 29	4 01	6 35	4 58	9 47
Bucsa	—	—	9 33	8 52	5 13	P.-Ladány	12 55	5 28	11 53	2 00	5 00	Érmihályfalva—Debrecen—Püspök-Ladány.					
Brátka	—	—	9 50	9 11	5 38	Báránd	—	—	12 07	2 12	5 17		Sz. v.	Sz. v.	Sz. v.	Sz. v.	Gy. v.
Rév	1 34	7 47	10 08	9 32	6 13	Sáp	1 17	5 48	12 24	2 27	5 38	Érmihályfalva ind.	6 36	11 09	5 27	9 14	8 15
Élesd	1 48	7 59	10 25	9 49	6 42	B.-Ujfalu	1 33	6 03	12 46	2 47	6 04	Debrecen	3 37	12 36	8 15	10 27	9 01
Mező-Telegd	2 01	8 11	10 42	10 07	7 10	M.-Peterd	—	—	1 00	3 00	6 21	P.-Ladány ér.	5 13	1 45	9 45	11 28	9 48
F.-Vásárhely	—	—	11 01	10 27	7 38	M.-Keresztes	—	—	1 14	3 12	6 37	Debrecen—Nagy-Léta—Vértess—Debrecen—Nagy-Léta					
Várad-Velenceze	2 25	8 32	11 10	10 37	7 51	Bors	—	—	1 28	3 25	6 56		V. v.	V. v.	V. v.	V. v.	V. v.
Nagyvárad ér.	2 31	8 38	11 17	10 44	8 —	Püspöki	—	—	1 36	3 32	7 08	Debrecen i.	8 35	4 21	Nagy-Léta—	5 25	1 05
Nagyvárad ind.	2 38	8 43	11 32	11 04	2 22	Nagyvárad ér.	2 11	6 39	1 48	3 42	7 22	Sáránd	9 28	5 06	Vértess ind.	—	—
Püspöki	—	8 51	11 42	11 14	2 37	Nagyvárad ind.	2 18	6 46	2 06	3 58	12 20	H.-Bagos	9 41	5 17	M.-Pályi	5 47	1 30
Bors	—	—	11 50	11 22	2 48	V.-Velenceze	2 24	—	2 30	4 05	12 29	H.-Pályi	10 05	5 41	H.-Pályi	6 03	1 48
Mező-keresztes	—	—	12 03	11 37	3 20	F.-Vásárhely	—	—	2 41	4 16	12 44	M.-Pályi	10 20	5 55	H.-Bagos	6 18	2 05
Mező-Peterd	—	—	12 15	11 50	3 38	M.-Telegd	2 50	7 15	3 03	4 38	1 15	N.-Léta—	—	—	Sáránd	6 40	2 29
B.-Ujfalu	3 18	9 23	12 29	12 05	4 16	Élesd	3 04	7 28	3 21	4 56	1 43	Vértess ér.	10 43	6 15	Debrecen é.	7 18	3 13
Sáp	3 33	9 38	12 47	12 25	4 49	Rév	3 26	7 50	3 45	5 20	2 21	Sáránd—Derecske,	—	—	Derecske—Sáránd.	—	—
Báránd	—	—	1 01	12 41	5 13	Brátka	—	—	4 06	5 43	2 57	Sáránd ind.	9 38	5 16	Derecske ind.	6 00	1 49
P.-Ladány	4 03	10 06	1 34	1 19	5 31	Bucsa	—	—	4 27	6 04	3 26	Derecske ér.	9 57	5 35	Sáránd ér.	6 20	2 06
Szolnok	5 39	11 44	3 35	3 37	—	Csucsá	4 16	8 37	4 53	6 31	4 00	Nagyvárad—Szeged.					
Nagy-Kátá	6 34	12 41	4 45	5 07	—	B.-Hunyad	4 52	9 08	5 32	7 16	4 55		Sz. v.	Sz. v.	V. v.		
Budapest ér.	7 50	01 50	6 20	7 10	—	Kolozsvár ér.	5 55	10 08	6 59	8 33	7 04	Nagyvárad ind.	10 20	4 30	7 00		
Nagyvárad—Szeged.						Szeged—Nagyvárad.						Nagyvárad—Arad.					
	Sz. v.	Sz. v.	V. v.				Sz. v.	Sz. v.	V. v.				Sz. v.	Sz. v.	Sz. v.		
Nagyvárad ind.	10 20	4 50	7 00	Szeged ind.	3 40	10 25	6 40	Nagyvárad ind.	10 20	4 30	7 00	Arad ind.	5 10	11 20	9 37		
Ósi	10 30	4 41	7 16	E.-M.-Vásárhely	4 38	11 05	7 50	Gyula	12 21	6 44	10 01	Kurtics	5 39	11 52	10 07		
Less	10 48	5 01	7 52	Oroszháza	5 41	11 54	9 20	Békés-Csaba	2 23	7 18	4 32	Kétegyháza	6 14	12 31	10 54		
Gyapju	10 56	5 10	8 05	Csaba	7 00	2 33	4 50	Kétegyháza	2 54	7 45	5 03	Békés-Csaba	6 47	2 33	4 50		
Cséffa	11 05	5 19	8 29	Gyula	7 27	3 05	5 26	Kurtics	3 28	8 21	5 38	Gyula	7 27	3 05	5 26		
Szalonta	11 26	5 44	8 46	Sarkad	7 47	3 27	5 56	Arad ér.	3 55	8 48	6 05	Nagyvárad ér.	9 32	5 30	8 33		
Kötegyán	11 46	6 05	9 15	Kötegyán	7 57	3 39	6 10	Szombatság-Rogoz—Dobrest.						Dobrest—Szombatság-Rogoz.			
Sarkad	11 57	6 17	9 31	Szalonta	8 23	4 10	6 47										
Gyula	12 21	6 44	10 01	Cséffa	8 42	4 34	7 18	Szombatság-Rogoz ind.	6 08	7 55		Dobrest ind.	4 22	6 36			
Csaba	2 10	7 41	4 44	Gyapju	—	4 42	7 29	Nánhegyes	6 34	8 21		Nánhegyes	4 32	6 46			
Oroszháza	3 10	9 10	5 50	Less	9 04	5 00	7 51	Dobrest ér.	6 44	8 31		Szombatság-Rogoz ér.	4 56	7 10			
H.-M.-Vásárhely	4 00	10 02	7 00	Ósi	9 21	5 19	8 16										
Szeged	4 35	10 55	7 55	Nagyvárad ér.	9 32	5 30	8 31										

Nyomatott laptulajdonos: Szent-László-nyomda részvénytársaság nyomdájában Nagyváradon.